

SMEDEREVSKA TVRĐAVA

Festival "Tvrđava teatar", Smederevo

Fortress Theatre Festival, Smederevo

Smederevska tvrđava
četvrtak, 05 avgust 2010 15:38 Marija Aničić

Predlog: NA LISTU UNESKA

Smederevska tvrđava predstavlja oličenje srpske despotovine. Podigao ju je despot Đurađ Branković sredinom XV veka po uzoru na Carigrad.

Ovaj jedinstveni monumentalni spomenik srpske kulture sa površinom od oko 11 ha, sazidana na 72m nadmorske visine, **najveća je ravničarska tvrđava u Evropi.**

Za njenu gradnju bilo je neophodno mnogo vremena i materijala; kamen je donošen uglavnom iz istočne Srbije, a korišćeni su i delovi porušenih spomenika Mons Aureus i Viminacijum, kao i sarkofazi, nadgrobnne stele i razne skulpture. Za rušenje nadgrobnih spomenika narod je okrivio Đurđevu ženu Jerinu, i ona je u narodu dobila naziv „prokleta Jerina“.

Prvobitna ideja za gradnju Smederevske tvrđave bila je podizanje utvrđenog dvorca za despota i njegovu porodicu, uz granicu prema kraljevini Mađarskoj gde bi se oni, u slučaju opasnosti od Osmanlija, lako mogli skloniti. Gradnja je počela 1428. godine pod nadzorom Tome Kantakuzina, Jerininog brata.

Najpre je, za samo dve godine, izgrađen Mali grad, a do 1439. godine završen je i Veliki grad.

Mali grad, trougaone osnove, na samom ušću Jezave u Dunav, sa dve strane bio je opasan rekama, a trećom okrenut naselju. Imao je tri kapije, jednu prema naselju i dve prema Dunavu uz Donžon kulu.

"Mali grad"

U njemu je bila smeštena rezidencija despota Đurđa Brankovića, palata za prijeme i Velika sala za audijencije sa tri bifore, kao i Donžon kula, kameni zidani bunar i pridvorna crkva. Opasan je visokim i širokim zidinama sa šest kula: na despotovoj kuli uzidan je natpis kojim se potvrđuje da je grad podigao despot Đurađ Branković.

Veliki grad je takođe bio u obliku nepravilnog trougla, sa dve strane okružen rekama, a sa treće se nalazio kanal. Okružen zidinama i sa 19 četvrtastih kula, predstavljao je jako

utvrđenje koje se svrstava u tip takozvanih vodenih tvrđava. U Velikom gradu postojao je mitroplijski kompleks, sa pratećim prostorijama, crkva Blagoveštenja i civilne građevine. Smederevo je bilo siguran grad: u sumrak bi se gradske kapije zatvarale i niko nije mogao u njega ući.

'Veliki grad'

Smederevska tvrđava, srednjovekovna prestonica, oličenje je srednjovekovne srpske despotovine sa razvijenom trgovinom, privredom, kulturom. Ne treba zaboraviti da je na despotovom dvoru živio i radio Kir Stefan Srbin, zatim da je Smederevo postalo veliki prepisivački centar u kome su radili najveći prepisivači tog perioda, kao što je pisar David.

Tokom istorije grad je više puta bio proširivan i dograđivan: dr Leontije Pavlović navodi pet različitih faza gradnje – četiri srpske i jednu osmanlijsku.

Smederevska tvrđava je u ruke Turaka pala 1440. godine, a konačnim padom Smedereva 1459. godine prestaje da postoji srednjovekovna Srpska država.

Smederevo je igralo veoma važnu ulogu i u kasnijoj istoriji nezavisne Srbije. Zbog svog strateškog položaja važnog za prevlast nad severnim Balkanom, tvrđava je često oštećivana i obnavljana.

Najveća oštećenja pretrpela je u drugom svetskom ratu, 5. Juna 1941. godine, kada je eksplodiralo skladište nemačke municije smešteno u njoj. Eksplozija je zahvatila ceo grad i sva naselja u prečniku od desetak kilometara. Železnička stanica prepuna ljudi i kompozicija voza u trenu su zbrisani, a najveći deo građevina u širem području grada je pretvoren u ruševine. Poginuli su i skoro svi glumci Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada, koji su prethodne večeri imali nastup u Smederevu. Život je izgubilo oko 2500 ljudi, a svaki drugi stanovnik je bio povređen ili ranjen.

Spomenik of najvećeg kulturnog i istorijskog značaja, Smederevska tvrđava se danas razvija u evropski znamen i prestonicu slobodnog duha, kulture i umetnosti.

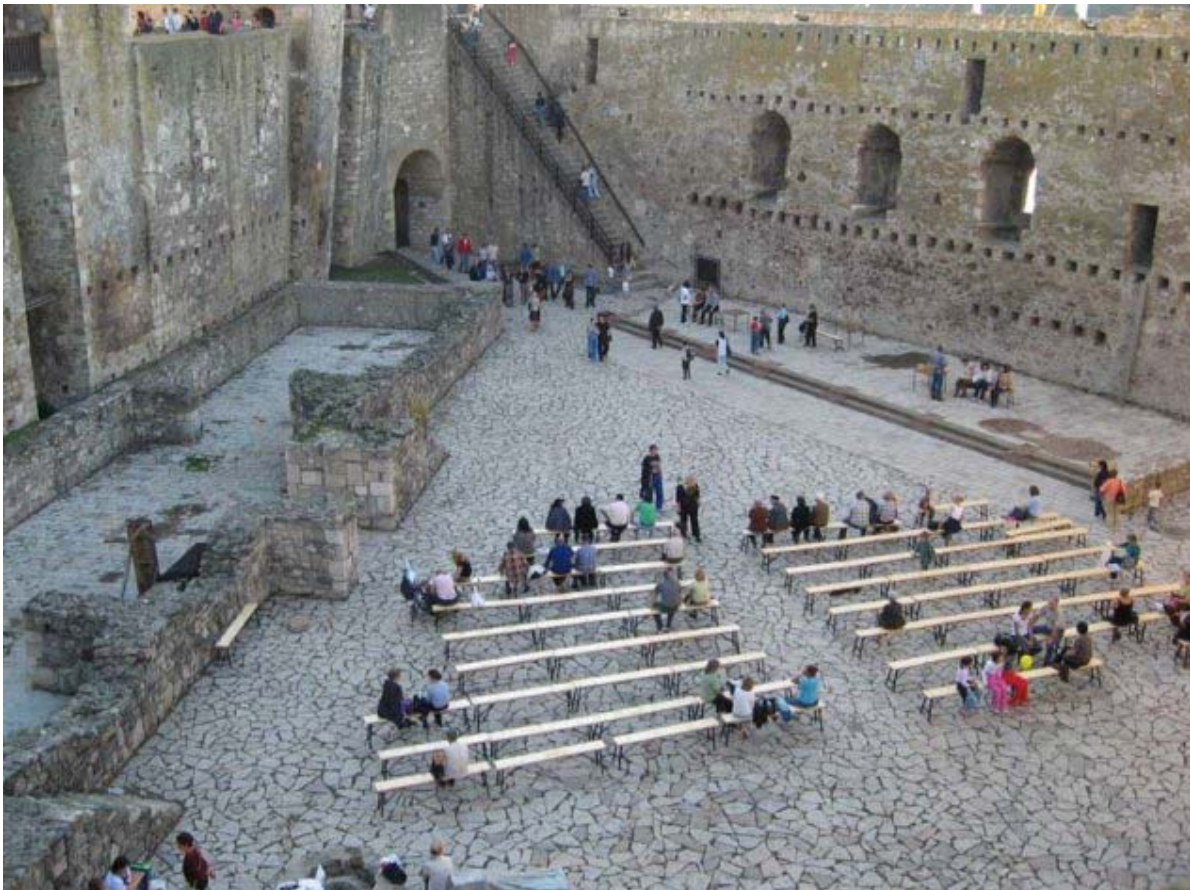
#

Vecernje Novosti 11.08.2011

Počinje "Tvrđava teatar"

*U Smederevu se od srede večer održava ambijentalni pozorišni festival
Predstava "Zemlja Do Do" Teatra Puho iz San Sebastijana otvara festival*

SMEDEREVO - Ambijentalni pozorišni festival "Tvrđava teatar" pod motom "Sviraj to ponovo, Sem" **svečano se otvara** u sredu večer **u Smederevskoj tvrđavi** i trajaće do 20. avgusta. Tokom desetodnevnog programa publika će videti 12 predstava, a stručni žiri na zatvaranju proglašiće pobednike.

POZORIŠTE ZA SVE

Karte za predstave koštaju 200 dinara, a komplet ulaznica 1.200 dinara. Organizatori obećavaju da niko neće biti vraćen sa kapija Malog grada. Svakodnevno će u 18,00 časova ispred crkve Svetog Marka polaziti autobus koji će dovoziti i vraćati beogradsku publiku koja karte može kupiti i na sajtu "Tvrđava teatra".

"Tvrđava teatar" prošle godine je premijerno oduševio pozorišnu publiku i kulturnu javnost Srbije.

Za samo godinu dana "Tvrđava teatar" je postao reprezentativni umetnički događaj.

Prošle godine imali smo više od 20.000 posetilaca, a ove ćemo se potruditi da taj broj i premašimo, obećava Dragoljub Martić, direktor festivala.

Draž "Tvrđava teatra" je, prema mišljenju reditelja Slobodana Šuljagića, zamenika predsednika festivala, upravo u tome što je orijentisan ka publici. Detaljne pripreme, neponovljiv ambijent srednjovekovnog grada, brižljivo planiran program, odlične srpske pozorišne izvedbe, ali i zanimljiva dela sa internacionalnim potpisom, odlična su preporuka za publiku.

Na glavnom repertoaru su predstave "Rumunija" Narodnog pozorišta iz Užica, "Buđenje proleća" Pozorišta Duško Radović, "Putujuće pozorište Šopalović, "Kate Kapuralica" Narodnog pozorišta iz Sombora, "Čovekova tragedija" Novosadskog pozorišta, "Proslava" Ateljea 212 i "Sviraj to ponovo Sem Beogradskog dramskog. Stručni žiri dodeliće četiri ravnopravne nagrade za najbolju predstavu, režiju, i najboljeg glumca i glumicu.

U Smederevu se piše kulturna istorija, a naša ambicija je da ovo bude jedan od najznačajnijih festivala. I ove godine nastavljen je princip da se prikažu predstave lokalne, nacionalne i internacionalne produkcije. Festival otvara spektakularna predstava "Zemlja Do Do" Teatra Puho iz San Sebastijana u Španiji, najavljuje Branislava Liješević umetnički direktor i selektor "Tvrđava teatra".

"Teatar Puho" proslavio se posebnim izvođačkim disciplinama objedinjenim u jednom nastupu - teatru, cirkusu, plesu, visinskim sportovima. Izveli su više od 200 predstava u 20 zemalja. Nastupili su na otvaranju Evropskog šampionata u atletici 2006. godine u Švedskoj, kada je nebesku predstavu videlo oko 250 miliona gledalaca širom sveta.

Deo programa festivala se izvodi u centru grada Smedereva

Smederevska publika imaće jedinstvenu priliku da večeras, nakon ceremonije svečanog otvaranja, od 21,30 časova uživa u zavodljivom izvođenju španske predstave rađene prema motivima romana "Alisa u zemlji čuda" koja se odvija na dvadeset metara visine. "Zemlja Do Do" nosi rediteljski potpis Sare Serano i Lucijana Trevinjanija.

Ambijentalni pozorišni festival "Tvrđava teatar"

DOMAĆI I STRANI IZVOĐAČI SU SAGLASNI : NAJAKUSTIČNIJI IZVOĐAČKI PROSTOR IKADA DOŽIVLJEN

Novo lice Smederevske tvrđave

...*"Smederevska tvrđava nedavno je dospela i na listu prioriteta regionalnog programa za kulturno i prirodno nasleđe jugoistočne Evrope, što je i povod za nova arheološka istraživanja. Na 34. zasedanju Komiteta za svetsku baštinu u Braziliji, **smederevska tvrđava uvrštena je na preliminarnu listu kulturnih dobara i nominovana za upis na listu Uneska.**"*...

RESTAURACIJA

Vecernje Novosti 01.05.2010

Zid po receptu proklete Jerine

...***Dve decenije** srednjovekovno prestono utvrđenje u Smederevu čekalo je ozbiljniji restauratorski zahvat. Najoštećenija od 25 kula spasena u poslednji čas. Dramatične pretnje da kula stara 560 godina može da se obruši država je shvatila ozbiljno, i obezbedila novac. U restauratorskom zanosu, novi graditelji koristili su malter po receptu neimara Proklete Jerine iz 15. veka...*

prilog MLJ.

Karakteristike: Tvrđava ima 25 kula, svaka je visoka 25 metara, teška 5.000 tona, sa temeljima dubokim oko šest metara. Bedem koji povezuje kule širine je do 4 metra

